శ్రీ తిరుపతి వేంకటేశ్వరార్పణమస్తు:

శ్రీ

తిరుపతి వేంకటేశ్వర శతకము.

గ్రంధకర్తలు

బళ్లాపురం సుబ్రహ్మణ్యంగారు

ప్రచురణకర్త

దామరాజు పుండరీకాక్షుడు.

గుంటూరు.

[వెల రు. 0-4

ధర్మమును నెరవేర్చలేక వారి యెడల ద్రోహినై జీవయాత్ర చాలించుదు నేమో యని తహ తహలాడి తుదకు శ్రీ తిరుపతి వేంకటేశ్వరుని పరిపూర్ణ కటాక్షవీక్షణముల వలన ఈ సంవత్సరము వేసవి యందునా నీలగిరి నివాసములో ఈ గ్రంథమును పూర్తి చేసి నాఋణము సంపూర్తిగా తీర్చుకొంటిని. ఈ గ్రంథమునం గల లోపంబులను లెక్కించుట విశేషముగాదు. అరవ దేశస్థులగు నామిత్రుని మాతృభాషాభిమానమును మా యిరువురికిని శ్రీ తిరుపతి వేంకటేశ్వరస్వామివారి యందు గల భక్తి రసమును పాఠకులు గ్రహించి ఆదరింతురు గాక. ఈ గ్రంథమునందు గల విశేషము ఇతర శతకములందు వలె గాక శ్రీ స్వామివారి పేరుతో ప్రస్తుత మన దేశ స్థితియు సంఘ పరిస్థితులును కొంత వరకు వర్ణింప బడినవి. కవిత్వ లోపంబుల పాఠకులు మన్నింతురు గాక!

ఇట్లు విన్నవించు విధేయుడు,
దామరాజు పుండరీ కాక్షుడు,
గుంటూరు.

శ్రీ వేంకటేశ్వరాయనమః

శ్రీ వేంకటేశ్వరశతకము.

క॥ శ్రీభూనీళాసహితుఁడై భూత్రాణమునకు నిబోధితువచనంబును, నీ
ప్రాభవ మెన్నఁగఁ దరమే శ్రీభాసుర వేంకటేశ శ్రీలక్ష్మీశా॥

మహాలక్ష్మి.

క॥ శ్రీరామామణి చరణాంభోరుహయుగళంబు భక్తిఁ బూజించెద ద
త్కారుణ్యంబునకై శ్రీవైరాజిత మహత్త్వంబు ప్రాభవమొంకఁగ॥

—♦ శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రార్థన. ♦—

———:(౦):———

సీ॥ 'వేం' అనఁ బాపంబు విలయిల్లుచుండును! 'కటి' యనఁగా దాని కాల్చునదియు
నా పాటవంబుల నెల్ల భస్మంబు గావింప! దావాగ్నికీలవు దానవైన
వేంకటేశ్వరుఁడంచు వేదవేద్యుఁడటంచు! విశ్వేశుఁడనుచును విమలుఁడనుచు
భక్తవరదుఁడంచు భగవంతుఁడటంచును! నిగమంబు లన్నియు నిన్ను బొగడు
గీ॥ భాసురేందిర భూనీళా సమేత,! బుధజనోల్లాస, మునిహృదంబుజనివాస,
కృత్తభవపాశ, సద్భక్తనిత్యవేశ! ఖలజనాశ, లక్ష్మీశ, వేంకటేశ॥ ౧

సీ॥ శ్రీదేవి నురమున శ్రీకరంబుగ నిల్ప! శ్రీనివాసుండంచుఁ జెలఁగె పేరు
నిత్యాను శిఖరికిఁ ఫలంబు నెఱుఁగఁగ! వేంకటాద్రి వాసంగ వెలసెఁ బేరు
నీ యుత్సవంబు లవి విలసిల్లుచుంటచే! శేషాచలాధిపుఁ జెలఁగె పేరు
బంగారు గారుచు బట్టి కొలువఁగ! దేవుండవీవంట తిరుమలందు

సీ॥ విభవత్రిప్రమంగి దేశదేశంబుల। విరియభక్తవరుల రక్షించుకొనుచు
కానుక కప్పముల్ కొనుచు నుగ్రాకారంచు। కానుకీ కుప్ప లెక్కలను గూడి
కాసుకు కొక్క కాసు కాసు కాసుకు వడ్డి। వడ్డికి వడ్డి వాంఛ గొనుచు
కాసు లీవికి నెనుక గ్రమముగ గ్రాహ। వారి యభీష్టముల్ వారికిచ్చి
సకలంబు నకు నీవు సర్వాధికారివై। సకల జనంబుల సాకించి
బ్రహ్మాండభాండముల్ పాలించుచున్నట్టి। ప్రభువ నా! నీ వెన్నరూ చాలిపకుర
గీ॥ బాను కేంద్రి ◆ ◆ ◆ వేం కటే। 3

—◆ శ్రీ వేంకటేశ్వర ధ్యానము ◆—

సీ॥ శ్రీ కామినీ లోల శ్రీ శరణ పాల। శ్రీయుత పీతకౌశేయచేల
కనక కౌస్తుభ వక్ష, దనుజాధిప విపక్ష। సర్వలోకాధ్యక్ష శరణు శరణు
వారిదాభ శరీర నారదనందిత। జేగీయమాన సుకీర్తి నిధాన
పద్మనయనాభిరామ భవహర మురహర। మాధవ గోవింద మదనజనక
గీ॥ చేరి వేడితి నీ వాడ శ్రీనివాస। దలచితిని నిన్ను పారిజాతంపు నీడ
నమ్మినాడను నిన్ను శ్రీ నాగశయన। విమలతమ వనాశ లక్ష్మీ మనోహరేశ॥ ౪

—◆ బ్రహ్మసరస్వత్యాది దేవతాస్తవము ◆—

సీ॥ వాణికిఁ గంజాతపాణికి నీలాహి। వేణికి భక్తి వెలయ మ్రొక్కి
కరివక్త్రు శ్రీపాదకమలంబులను గొల్చి। గురువరాదిశివాల గొలిచి భక్తి
సురమునీంద్రకోటిని సాష్టాంగభక్తి మ్రొక్కి। పండితవరులకుఁ బ్రణుతిఁ జేసి
హరిభక్తులకు నెల్ల నంజలి గావించి। కవులకెల్ల సమస్కరించి
గీ॥ పద్యశతకంబు నీ పేరఁ బరఁగ నేను। చెప్పఁబూనితి శ్రీనాథ, చిత్తగింపు
కృత్తివాసనుత బ్రహ్మాన్వితేశ। వివిధమదనాశ లక్ష్మీశ వేంకటేశ॥ ౫

—◆ కాలమహిమ ◆—

సీ॥ నీచంపు టాచార మేచెంత పెంచెనో। సత్ప్రవర్తన లెందు సమసిపోయె
అక్రమార్జనగరాశలు మెండాయె। ధర్మదైవంబులు తక్కువాయె
స్నానసంధ్యాది నిష్ఠలు మానిపోయె। జపతపంబులు మున్నె సన్నగిల్లె
ధర్మదాక్షిణ్యముల్ దంతకాలుని జేరె। పూర్వమర్యాదలు భూమిఁ గలసె
గీ॥ ఇట్టి కాలంబు నేలుచు నిట్టులున్న। నలుసనలుపుదు మనుజ్ఞ పన్నగశయన
కృత్తివాసనుత బ్రహ్మాన్వితేశ। వివిధమదనాశ లక్ష్మీశ వేంకటేశ॥ ౬

సీ॥ నారీజనులకెందు నటనలు మెండాయె। ధవునిపై సద్భక్తి తక్కువాయె
కులసతుల్ నీచులఁగోరి కూడటమాయె। పూర్వమర్యాదలు పోయె మొదలె
ఆడవారలకెట నధికారములు హెచ్చె। మగలకు మగతనం బెగిరిపోయె
వెలములు నీటుగా విద్యలన్నిటి నేర్చె। విటులకు త్రవములుంపించుటాయె

గీ॥ ఇట్టికాలంబు • • • వేంక టేశ॥ ౭

సీ॥ కుసుమకోమలులకు కోర్కెలు మోసాయె। రమణులఁజూడ నిర్లక్ష్యమాయె
శిరి హెచ్చఁగనె వింతచిన్నెలు బలమాయె। మంచిమర్యాదలు మంటఁగలసె
అన్నదానము సేయ హర్షంబు లేదాయె। నతిథులఁగనకోపమధికమాయె
వ్రతములు పనిపోయె వ్యవహారములు హెచ్చె। చిరుతిండ్లు మెండాయె తిరుగుటాయె

ఇట్టికాలంబు • • • వేంక టేశ॥ ౮

సీ॥ సజ్జనాళికి నెందునఁ టికేలేదాయె। ఖలులకు ఘనవాటకంబులాయె
పండితవరులకు తిండికే లేదాయె। కంటకులకు పిండివంటలాయె
గుళ్లుగోపురములు గూలసిద్ధంబాయె। మేటిసౌధములెంచు మించిపోయె
దైవభక్తియటన్న ధ్యానమే లేదాయె। వినయభక్తులు భూమి విడిచిపోయె

ఇట్టి కాలంబు ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౯

సీ॥ కావిపనులనెల్లఁ గడగిచేయఁడమాయె। జాతిధర్మంబులు సమసిపోయె
కులహీనులకు నెంతగొప్పతనంబాయె। కోడలత్తను బట్టి కొట్టుటాయె
పురుషసంతానంబు బొందుట పశిపోయె। భామలశీలంబు భస్మమాయె
హర్షంబులేదాయె నార్తియు బలమాయె। పరమవిశ్వాసంబు బాసిపోయె

ఇట్టి కాలంబు ♦ ♦ * ♦ వేంకటేశ॥ ౧౦

సీ॥ కానిదేశము వారు కన్యనిమ్మనిరాగ। నబలలధరలు వెయ్యారులాయె
ఎద్దులావుల కింతె నింతికి వెలమించె। వరునికట్నము లెంతో పైకిపోయె
కులసతుల్ కొందరు కులటలు కాగనే। లంజవృత్తికి ధరల్ తక్కువాయె
జాతినీతులు లేని పాతకుల్ కొందరు। కలిమిచే మేటిసత్కులజులైరి.

ఇట్టి కాలంబు ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౧౧

సీ॥ కారుబీములకెల్ల కందాయమాయెను। గోవులకసవెందుఁ గూలిపోయె
పశువులకును గూడ పన్నులిమ్పుటయయ్యె। దుగ్గాణికిని చేత దూరమయ్యె
[illegible]

ఊరికొంపలువీడి వేరుగాఁబ్రమాంబుల। పొరుగిండ్లలోఁ బ్రొద్దు బుచ్చుటాయె
ఇట్టికాలంబు • • • వేంకటేశ॥ ౧౨

సీ॥ మిగిలినసూకల మెల్లగభూమిలోఁ। పాతిపెట్టుట గాని పరులకీయ
సకలవర్ణంబులు సంకరపాటుచే। మనుజులగుణములే మారిపోవు
పదిమందిఁగూడినఁ బరమపతివ్రత। యని దాని మగల లోఁగొనఁగనాయె
ద్వాదశాబ్దంబున తెరుఁశిపుత్రినిగాంచి। యిరువదాబ్దంబున నెఱుఁగుటాయె
గీ॥ ఇట్టికాలంబు • • • వేంకటేశ॥ ౧౩

సీ॥ పదియేండ్లకే చిన్ని బాలికామణులెల్ల। బుఱ్ఱుమతులగుటయే పతికమాయె
కోరికల్మెండాయె గుణములులేవాయె। కాసిచ్చువానిని గలయుటాయె
మానమర్యాదలు మదిలోనలేవాయె। కులమువారల భీతిఁ దొలఁగిపోయె
కానుకు కరువాయె వేసముల్ మెండాయె। తనువున బలమెంతొ తగ్గిపోయె
ఇట్టికాలంబు • • • వేంకటేశ॥ ౧౪

సీ॥ యతులను బూజింప హర్షంబులేవాయె। సుగుణంబులున్నియు శూన్యమయ్యె
ధాన్యంబులకునెల్ల ధరలెక్కువైపోయె। మాన్యంబులెల్ల సామాన్యమయ్యె

గ్రామంబులెల్ల కుగ్రామంబులైపోయె। వృత్తులన్నియు దాస్యవృత్తులయ్యె
అగ్రహారంబులు వ్యగ్రహారములాయె। నాడిగ్రామంబులూడిపోయె
ఇట్టికాలంబు ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ। ౧౫

సీ। పైవచ్చు మిండకు పట్టుమంచంబును। చేపట్టుభార్యకు చింపిచాప
వేశ్యమాతకు చాల వెలగల వస్త్రంబు। మాతకు మాసిన పాతచీర
నిక్కంబు బలికిన రొక్కంబు దొరకదు। కల్లలాడిన యంతొల్ల ధనము
సంతతాశ్రితులకు సాపాటు కేనాస్తి। కపటమతులకెంతు కడుపునిండు
ఇట్టికాలంబు ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ। ౧౬

వేదశాస్త్రాగమ విద్యానిధులకివ్వ। దన్నవస్త్రములన్న సున్నయయ్యె
కులధర్మములు వీడి కూటికి గుడ్డకే। పనికైన లోబడు మనుజులైరి
గురుదేవతాభక్తి కుంభినిలో జేరె। పరమనీచుల గొల్చి బ్రతుకుటాయె
వర్ణసంకరమొందు వరుసగ వ్యాపించె। ద్రోహవాని గుణంబు తుచ్ఛమాయె
ఇట్టికాలంబు ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౧౭

సీ॥ విభుడు లేకున్నట్టి విధవలు కొందరు। తగవును ధర్మంబు దలపలేక
కులమువారలభీతి కొంచమైనను లేక। మానాభిమానముల్ మదిని లేక
చిరుత బాలలయుండి చెలిమి బోషించిన। జననీజనకుల లక్ష్యంబు లేక
విటులపై మోహాన వెనుక ముందెరుగక। వారె దైవంబంచు భావమలరి
రాత్రిబవలన కెల్లపు గతిమునింగి। ఘోరకృత్యంబులను సేయు వారలైరి
కృత్తిభవపాశసన్మునిహృన్నివేశ। విమతమదనాశ లక్ష్మీశ వేంక టేశ॥ ౧౮

సీ॥ బ్రాహ్మణధర్మముల్ పాలింపనోకయును। పేరుకై కొంతంత పెనుగులాట
వీరశైవులుతాము వేదవిప్రులటంచు। వాదముల్ సలుపంగ భ్రిమసినారు
విశ్వకర్మాన్వయుల్ విప్రులనేమంచు। వాదముల్ సలుపంగ భ్రిమసినారు
కుంభకారకులెల్ల కుంభార్యులమటంచు। వాదముల్ సలుపంగ భ్రిమసినారు
భాసురేందిర ♦ ♦ ♦ ♦ వేంక టేశ॥ ౧౯

సీ॥ గోసంగివారేమి గోబ్రాహ్మణులమంచు। వాదముల్ సలుపంగ భ్రిమసినారు
సాతానివారలు సాత్వికార్యులమంచు। వాదముల్ సలుపంగ భ్రిమసినారు

దేవాంగసంభవుల్ దేవవిప్రులు మంచు। వాదముల్ సేయంగ భ్రమసినారు
అంత్యజులెల్ల తామాదిద్రావిడులంచు। వాదముల్ సేయంగ భ్రమసినారు
గాన నాకట్టి చెప్పెద కమలనాథ। అమరసింహాదిశాస్త్ర మందరసిచూడ
వీరి ప్రవిశ్వములను విశదమగును। విమత మదనాశ, లక్ష్మీశ వేంకటేశ॥ ౨౦

సీ॥ ధర్మాత్ములెందరో ధరనశించుట జేసి। మాన్యులందరికెందు దైన్యమయ్యె
కులహీనులే పెద్ద గొప్పవారౌటచే। మాన్యులందరికెందు దైన్యమయ్యె
క్రూరజనంబెంచు మేర లేకుంటచే। మాన్యులందరికెందు దైన్యమయ్యె
జపములు తపములు సన్నంబులౌటచే। మాన్యులందరికెందు దైన్యమయ్యె
భాసురేందిర భూమినీళా సమేత। బుధజనోల్లాస దుందుభిపురనివాస
కృత్తివాసపాశిసన్ముని హృన్నివేశ। విమత మదనాశ లక్ష్మీశ వేంకటేశ॥ ౨౧

సీ॥ కామినీమణులెల్ల నేమంబు తప్పంగ। మాన్యులకెంతైన దైన్యమయ్యె
గ్రాసవాసములకు గాటకంబగుటచే। మాన్యులకెంతైన దైన్యమయ్యె
గౌరవమేలేక ఖలులు గొల్వంగనే। మాన్యులందరికెందు దైన్యమయ్యె
[illegible] పరిపాలన గతులింపకుంటచే। మాన్యులందరికెందు దైన్యమయ్యె

భాసురేందిర ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౨౨

—♦ దుష్పాత్రిదానము ♦—

సీ॥ సజ్జనశ్రేణికి స్వల్పభిక్షయునీయ। రాటలకిత్తురుసీటు కొరకు
బ్రిహ్మణ్యభవ్యులకు పట్టెడన్నంబీరు। బ్యాంకీలకిత్తురు ఫండుకొరకు
పురుషవర్యులకొక్క యరకాసునీయరు। మోహంబు కిత్తురు ముప్పకొరకు
రాజపూజితులకు రాగిదమ్మిడీయీరాయు। కల్లికిత్తురు హాస్యమునకు
ఇట్టిదాతలభువిలోన సృష్టిజేయు। కారణంబున విధిపూజగాంచకయ్యె
కృత్తిభవపాశ సన్మునిహృన్నివేశ। విమతమదనాశ లక్ష్మీశ వేంకటేశ॥ ౨౩

సీ॥ రామభక్తులకెంతు ప్రేమతో నీయరు। వేషాలకిత్తురు వినుతికొరకు
వరతపోధనులకు వస్త్రమొక్కటినీరు। గార్డ్లకిత్తురు ఘనతకొరకు
భద్రిపఱిదుఃకొక్క పట్టుగుడ్డయునీరు। బంగీలకిత్తురు భ్రిమలకొరకు
మానవంతులకొక్క మడిగుడ్డనీయరు। కంట్రాక్టుకిత్తురు కాసుకొరకు
ఇట్టిదాతల భువిలోన సృష్టిజేయు। కారణంబున విధిపూజగాంచడాయె
కృత్తిభవపాశ ♦ ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౨౪

సీ॥ భూదేవతలకిచ్చి పుణ్యంబుగనలేరు। సుదతులకిత్తురు సుఖముకొఱకు
ధర్మవెచ్చములకు దామియ్యగాలేరు। కుంటులకిత్తురు గోష్ఠికొఱకు
కరుణాత్ములకునొక్క కాసైనసీయరు। విటులకిత్తురు పాపవేధకొఱకు
ధర్మంబొనర్పక దాచిపెట్టి ధనంబు। బందీలకిత్తురు గుందుకొఱకు
ఇట్టిదాతల ♦ ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౨౫

—♦ బ్రహ్మకు పూజలేమి ♦—

సీ॥ పుడమిలో సర్వంబు బుట్టించినందుకా। సృష్టికర్తకు పూజసేయకుంట
చిత్రిచిత్రింబుల సృష్టించినందుకా। బ్రహ్మదేవుని కీర్తిబాడకుంట
ప్రాణికోటికి కానలసినన్ని గల్పించి। నందుకానలువ కానంకమిడరు
లోకసంతానంబు చేకూర్చినందుకా। బ్రహ్మనారాధింప భక్తిలేదు
కటకటాయిట్టి విశ్వాసఘాతకులను। గాంచినీవెట్లు మన్నింపగలిగినావు
కృత్తభవపాశ ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౨౬

సీ॥ సకలధర్మంబులు సాంద్రింబులొగల్పి। కడపటసలిపెషి క్రిమమువినుడు
నాగులరాళ్ళకు నాణ్యంబుగామూపు। చుట్టుబుదిరిగెపు శుభగమతులు

భావనారము నాడు వైనతేయుని జూచి। గాంక్షించుచుండె ఘనులు మరియు
నూకబిమ్మ్యంబును కోకలో ముడి వేసి। పిట్టు కిడియెను పృధులయశులు
ఇట్టినెరదాతలను భువిసృష్టి జేయు। కారణంబున విధిపూడ గాంచడయ్యె
కృత్తిభవపాశ ♦ ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౨౭

సీ॥ కాంతనెమ్మోముమును గన్గొన్నమాత్రాన। పరిపక్వమ్మువిభ్రాంతి పరిఢవిల్లు
వాల్గంటిచూపులు వచ్చివచ్చిమైసోకి। మన్మథుకాటు లపారముగను
నెలదివిధ్రమును పీక్షించుమాత్రాన। మారునికేళి నెమ్మదినిగోరు
వినుతిపహావేశి వీక్షించుమాత్రాన। మాంధకారంబు కనులగప్పు
కలిన స్తనంబులగన్గొన్నమాత్రాన। కౌగిలించుతలంపు గలుగువేగ
వగలాడి మెల్లన వచ్చినమాత్రాన। మారుకయ్యము సేయ మనసుబుట్టు
నీటుగావిరుబోణి నిలిచినమాత్రాన। నొబ్బునకూడంగ గోర్కెలమరు
ఇట్టి స్త్రీపురుషులను ధరబుట్టజేసి। జనుల మోహాంబురాశిలో మునుగజేసె
బ్రహ్మదేవుండనగనెంత వాడు దేవ। కమలనుధనాశ లక్ష్మీశవేంకటేశ॥ ౨౮

— దుష్టసాంగత్యము. —

సీ॥ పోరానిచోట్లకు పోయినమాత్రాన। రారానిమాటలు రానెవచ్చు
తాళవృక్షముక్రింద పాలు ద్రావినగాని। సురద్రావెవాడను సొమ్ముపోవు
కస్తూరి మెప్పుసుగలయునోనూనెతో। నప్పుడేవిషములను ముప్పుగూర్చు
సుజ్జనసహవాసదోషంబు సత్పూర్షు। మాన్యగుణాంబుల మాపుజేయు
భాస: రేందిర • • • వేంకటేశ॥ ౨౮

సీ॥ ధర్మార్థకామముల్ తనకబ్బునంచును। తాగదానె దలచు తాధనముకొరకు
పదరాసి పట్లనే కష్టకష్టములు జెంది। తపియించుచుండును ధనముకొరకు
వరహాపలాపన్యా వతిసి బొల్లాముట। యిందునందుసుఖంబు లందుకొరకు
పచ్చిగడ్డి తెచ్చి బహుసాభ్రియంబుతో। పశులపాలించు తా పాలకొరకు
ఈషణత్రియమని దోషాకరంబని। పాతకమ్ములకాటపట్టటంచు
దలచివీని వదలినధన్యుడెవడో। వాడెసిపాదపద్మముల్ కూడగలడు

—♦ పరుల నాశ్రయించు బ్రతుకు ♦—

సీ॥ స్త్రీలను సేవించి జీవించుటకన్నను। బండకట్టుకునూతబడుట మేలు
క్షత్రియజనులను గొల్చి బ్రతుకుకంటె। బండకట్టుకునూతబడుట మేలు
ప్రేమ యేలేనట్టి వెలదిగూడుటకన్న। బండకట్టుకునూతబడుట మేలు
అక్కరలేనట్టి యధిపుగొల్చుటకంటె। బండకట్టుకునూతబడుట మేలు
గీ॥ ఘనదరిద్రంబుదీనికి గారణంబు। గాన నాకష్టములనుంచి కడకుద్రోసి
కరుణతో నుతజనన్నాపుకమలనాథ। విమతమదనాశ। శ్రీ వేంకటేశ॥ ౩౦

సీ॥ బడబాగ్నిలోనైన బడిదశింపగవచ్చు। పరులను సేవించి బ్రతుకరాదు
కాలకూటంబైన కంఠమునందిడవచ్చు। పరులను సేవించి బ్రతుకరాదు
పాముకోరలబట్టుబడి జావగావచ్చు। పరులను సేవించి బ్రతుకరాదు
పులినోటబడి ప్రాణములు గోలుపోవచ్చు। పరులను సేవించి బ్రతుకరాదు
విమతమదనాశ ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౩౧

సీ॥ పరికింపచిత్తమే భవబాధమూలంబు। పరికింపచిత్తమే భవహరంబు
సర్వబంధంబులు సంప్రాప్తమగుటకు। కరమొప్పచిత్తమే కారణంబు

సకలేంద్రియంబులు జయసిద్ధిగాంచంగ । కరమొప్పు చిత్తమే కారణంబు
శాంతిఖడ్గము చేత షడ్వర్గములు మ్రింప । కరమొప్పు చిత్తమే కారణంబు
స్వర్లోకసామ్రాజ్య సంపన్నతాలకు । కరమొప్పు చిత్తమే కారణంబు
కామితార్థములెల్ల క్రమముగా బొందంగ । కరమొప్పు చిత్తమే కారణంబు

విమలతమదనాశ ◆ ◆ ◆ వేంకటేశ॥ 32

సీ॥ తొలియామమందున మలమూత్రములు రెండు । విడుచు కార్యము దక్క వేరు లేదు
అర్కుండుదీపించు యామంబులోననే । అన్నరసంబుల నారగింతురు
రాత్రిజాములు నాల్గు రతికేళినిద్రల । కాలంబు బుత్తురు కనుల నయన
ఇట్టి కార్యంబులే యొప్పుగ జేయుచు । జైనమా, సన్మదిదలఁపరేరు

భాసురేందిర ◆ ◆ ◆ వేంకటేశ॥ 33

సీ॥ మానమర్యాదలు మదిలోన లేనివా । డున్నను నేమి లేకున్న నేమి
దయయుసత్యంబును తలపులో లేనివా । డున్నను నేమి లేకున్న నేమి
మన్మథాహంకారదోషముల్ । విడజాల కున్నను నేమి లేకున్న నేమి

పరమాత్ముఁడవ్వనిన్ను భజింపని మనుష్యు । డున్ననునేమి లేకున్న నేమి
భాసురేందిర ◆ ◆ ◆ వేంకటేశ॥ ౩౮

—విషయేచ్ఛావైఖరి,—

సీ॥ వస్త్రభూషణములు వరగంధపుష్పముల్ । వాద్యంబుగీతముల్ భామినులును
కన్యావిశేషంబు కాంతసంసారంబు । వాక్పటుత్వరసముల్ వరసలాట
వేదాంతకోవిదుల్ విషయంబు లివియండ్రు । వీనిసేవించిన మానవుండు
ఇహలోకమందున బహుకష్టములఁబొంది । పరలోకమున జాలబాధపడును
విషయాలఁజిక్కక వీరువైరాగ్యమందె । ఘనతర సుఖివేకి మనుజవరుఁడు
భాసురేందిర ◆ ◆ ◆ వేంకటేశ॥ ౩౯

—◆సూపాత్రిమాదకథనము◆—

సీ॥ దేదీప్యముగనెల్లు దీపంబుగనుగొని । పంచను భ్రాంతిచే నంటఁజేరి
దానిభక్షింపంగ తగ ప్రయత్నము చేసి । దానిచే వేగంబె దగ్ధమగును
సుదతిమోయూరంపుసాబగును జూడంగ । కామవికారంబు గనులగప్ప

రూపంబుచేసినట్టి తాపంబునొందుచు। పాపరూపంబులో బడుదురవని
భాసురేందిర ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ 3౪

సీ॥ జాలకుండిడినట్టి గాలంబులోనుండు। పురుషునాహరింప బుద్ధిపొడమి
కడువేగమునవచ్చి బడిశంబులోజిక్కి। యమపురంబునుజేరునండజంబు
బింబాధరోష్ఠంబు చుంబించుమాత్రాన। సుధదాగినట్లుగా సొంపుజెందు
కాలంబుకోపించికడకేమి యొనరించు। నో యనిదలపక కాయకుండు
గీ॥ భాసురేందిర ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ 3౫

సీ॥ గంగోదకంబాన కడువేగమునవచ్చి। కుంభిశిరోవీధిగోర్కులలర
మదజలంబానుచు మైసొక్కియుండంగ॥ గన్నతాడనమున జీర్ణమయ్యె
నిహపరంబులుగొంత నేమియుగానక। విల్లువీగుచునుండు వెఱ్ఱివాడు
కాలుజేతికిజిక్కి కడుకష్టములబొందు। సర్వకాలము వాడు సత్యముగను
విషయంబులవీని వివరించజెప్పిరి। వేదాంతకోవిదుల్ విశదముగను
భాసురేందిర ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ 3౬

సీ॥ ఇంద్రియనిగ్రహంబెవ్వాడు సాధించు। వాడెపో దేవుండు వసుధలోన
కాంత పైబడినను గవయనిచ్ఛింపని। వాడెపో బలమున్న వాడు జగతి
కల నైన పరకాంత కాంక్షింపకుండెడి। వాడెపో పుణ్యుండు వసుధలోన
దివ్యసుందరి నైన తేరిజూడనియట్టి। వాడెపో ధన్యుండు వసుధలోన
గీ॥ సర్వముజయించి యింద్రియజయము లేక। ఎంతటిఘనుండయిన తరియించ లేడు
కృత్తిభవనాశసఖ్యని హృన్నివేశ। విమతమదనాశ శేషాద్రి వేంక టేశ॥ ౩౯

సీ॥ కామాంధురాలయి కవ్వించి కదిసిన। యువిదకోర్కెనుబట్టి యొప్పుకొనక
పుంసత్వమెడబోవ పాలతియగాయూర్వశి। శపియించె నర్జును శంక లేక
వలచి సంభ్రమమున వచ్చిన యూర్వశిఁ। గతిజేసె నది దేవ సతియటంచు
పాకశాసను బట్టి లోకైకజగజెట్టి। పరగ బంగరుగట్టి భ్రమను బెట్టి
భాసురేందిర • • • వేంక టేశ॥ ౪౦

సీ॥ తనకోర్కె దీర్పక తప్పించుకచునకు। దివిరి శాపంబిచ్చె దేవయాన
అమరవర్యులనెల్ల నానందమొందింప। శిష్యుడై కచుతండ్రి సేనజేసి
భార్గవపురలన తా బడసిన యావిద్య। విఫలంబు సేకరు విమలచరిత

అనిశాపమిచ్చిన యతివనుఁబొందఁడే। యాంగీరసుని పౌత్రుఁడిమ్ములయశువు
భానుకేందిర ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౪౧

అంబకన్యాంబికలి యాతుమంచరివేడ। శాల్వునొద్దకువేగ సకియనంపె
గాంగేయునొద్దకు కాంతనుబంపించె। సాల్వుండుతిన చెంత నిల్వనీక
మరలఁబాఱిఁకుండిన్ మనసీయక నెబంపె। సురనదీసూనుండు సుగుణధనుఁడు
రమణియంతటఁబోక రామునొద్దకుఁబోయి। యతనిపాదములకు నతులొనర్చి
తననువృత్తాంతంబు దగఁదెల్పవరుణిశో। హా స్త్రినాపురికంత నరుగుదెంచె
గురునిరాకనువిని పరమాదరంబున। భక్తితో ప్రణమిల్లి ప్రస్తుతింప
శిష్యునిగనుఁగొని చిరునవ్వునవ్వుచు। తెవనీర్కనుసివు దిర్చమనుచు
గురువుజెప్పినఁగాని కుపలయునేతిరిచి। పెండ్లియాడనె మేటిభీష్ముడప్పుడు
భానుకేందిర ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౪౨

సీ॥ పరివరాఖ్యుడనెడి సద్బ్రిహ్మణుండొక్కనాడు। హిమవంతమునకేగి యింపుమీర
సందంబుజరియింప నయ్యాద్రిహలోన। అప్పు సాంగిస నతుగాంచి
మార్గంబుదెలుపంగ మర్యాదతోవేడ। యతనిమోహించి యాయుబలయప్పుడు

ధరణీసురనిత్యోత్సవ తనయభీష్టము దెల్ప | జెప్పంగ మానసకంపిప్రీడవలకేగ
వేంకటేశ॥ ౪౩
భాసురేంద్ర

సీ॥ ఏయింద్రియంబున నింపునజనియించె | నాయింద్రియమునకే యధిగమించి
ఏ స్తనంబునుదాగ్రివృద్ధి తానొందునో | ఆ స్తనంబునె బట్టి హస్తమొంది
ఏయింతితల్లియో నాయింతిభార్యయే | భార్యయేయాపెన్క నమ్మయగును
జన్మజన్మలకిట్లు జరుగుచుండునటంచు | తెలిసి వివేకియై తృప్తిగాంచి
గీ॥ ఇట్టిపాపంబులికవిూనసేవలేక | జేసి నీలోనననుజేగ జేర్చుకొనుము
వేం॥ టేశ॥ ౪౪
కృత్తధనాశ

సీ॥ సుందోపసుందులు మ్రింగిన దీమూర్తి | విలముకేగాని యెంగలుగాను
తాపసోత్తముకు తపముక్షీణించుట | దాండిచేగాని వేరొండుగాదు
వేల్పులదొంమేను వేసవేలకనట్టు | దాండికేగాని యొండుగాను
వెయ్యారిగ్గినరకాలు వెలయాండ్రికిచ్చుట | సాంపైనమారుని కాండరాకె

గీ॥ ఇట్టియోనిని పరమేష్ఠిసృష్టిజేసి। జనులసంసారవార్ధిలో మునుగజేసె
గానయోనికి గలశక్తిదేనగలదు? విమతమదనాశ లక్ష్మీశ వేంకటేశ॥ ౪౫

సీ॥ పాలతివచ్చునటంచు పొంచిపొంచియునుంట। రోమరాజిమయంపుధామమునకె
కలదివ్యమెల్లనొక్కక్షణములోనూడ్చు। రమణులమూత్రింపురంధ్రమునకె
తలకాయలెగురుట ధర్మంబుబాయుట। రమణులగుహ్యరంధ్రంబుకొరకె
మదజలపాదముల్ బట్టిపన్యాసులైరి। దిగులుచే తుదికుంద భగముకొరకె
ఇట్టియోనిని పరమేష్ఠిసృష్టిజేసి। జనులసంసారవార్ధిలో మునుగజేయు
గానయోనికిగలశక్తిదేగలదు। విమతమదనాశలక్ష్మీశ వేంకటేశ॥ ౪౬

సీ॥ ప్రాణంబులన్నియు క్షీణమైపోయెను। జగములన్నిటినిల్గు భగముకొరకె
అక్కచెల్లెండ్రిరుపక్కల జేర్చెను। రంకుమీరిన పరిణామంగమునకె
కొడుకులకునుపారు కోరెనసతులకై। యతికష్టపడుటయా యంగమునకె
భూమిపతి భామలపై మోహమునసర్వ। మర్పించిజెముటనూ యంగమునకె
ఇట్టి స్త్రీయంగమును బ్రహ్మసృష్టిజేసి। జనులసంసారవార్ధిలో మునుగజేసె
గానయోనికిగలశక్తిదేనగలదు। విమతమదనాశ లక్ష్మీశ వేంకటేశ॥

— ♦ కామక్రోధాదులు ♦ —

సీ॥ కామాదిశత్రువుల్ కాఠిన్యచిత్తులు। వారినెఱ్ఱిన వారె వ్యర్థులనఁగ
వారిప్రభావంబు వారిగుణంబులు। వారినెమ్మిన శక్తివారి విధము
వారిబ్రతుకుతీరు శ్రాటెంచి చెప్పెద। తెలివితో వినరయ్య ధీరవరులు
కామంబుక్రోధంబ ఖండభూతంబులు। వాటి గెల్చినవారె పరముఘనులు
భాసురేదిర ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౪౮

సీ॥ మేటిసౌధంబులు మేలైన తోటలు పాలకీలవలెనన్న వాంఛయొకటి
భూములుగ్రామాలు బోలెడు ధాన్యంబు। కొల్లగా ద్రవ్యంబు కోరుటొకటి
ఒరులజూచి క్షణంబు నోర్వలేకుండుట। పరవైభవముజూచి వలయుననుట
అందరుతనచేత నణగియుండగ మేటి। యధికారవాంఛమై యలరుచుంట
సకలభోగంబులందు వాంఛదగులుటయు। కామమందురు ఘనులు లోకంబునందు
కృత్తధవనాశ ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౪౯

సీ॥ జరయనుదానిని సరగున కీల్బట్టి। సురతంబుసల్పిన శుక్రుడలిగి
[illegible]

శ్రీ వేంకటేశ్వర శతకము.

తనుజేయు పనికన్యుడనయంబు పగ్గితిసీయు। మనుజుని దని మొదననెడిబుద్ధి
వృత్తికిపేరయు వెలయు క్రోధంబన। దీని చేగల్గెడి తెర ఁమోదు
భాసురేందిర ◆ ◆ ◆ వేంకటేశ। ౫౦

సీ। తనుజేయుపని కొరుండనయంబు పరితిసీయు। మనుజునిదని మొదననెడిబుద్ధి
తనబుద్ధికి విరుద్ధమనితోచుమాత్రాన। సహనంబులేక యాగ్రహముగనుట
ఒరులుజెప్పెడిమాట నంగీకరింపకే। ధుంధుమయి యాగ్రహమునుగనుట
చీటిమాటికిన్యాయదింశన లేకుండ। నొరులతు సాధించుచుండుబుద్ధి
బుధజనోల్లాస ◆ ◆ ◆ వేంకటేశ॥ ౫౧

సీ। తనకు లభించిన ద్రవ్యాదివస్తువుల్। పరులకీరాదను పాపబుద్ధి
పరులను హింసింప వలెనంచు నిరతంబు। చెలగుచునుండెడి చిత్తవృత్తి
నాకిన్న మిన్న యూలో [illegible] నలేరు। మదిలోన దలచు నున్నతబుద్ధి
తుదిలేని శిసలచే మదమెక్కి చేసేమి। చేసిన జెల్లునను జిత్తవృత్తి

గీ। మత్తు మనుజునికుండెను దోషములివి। వీవి కెడనమనుజుడే విమలుడనసి
కృత్తభవపాశసన్నుని హృన్నివేశ। విమలతమదనాశ శ్రీశ వేంకటేశ॥ ౫౨

సీ॥ పరమేష్ఠి మెప్పించి వరములు గైకొని। కైలాసమెత్తిన ఘనయశుండు
విస్తృతఘనతపోనిధి పులస్త్యునివంశ। పావనుం డైనట్టి రావణుండు
సీతామహాదేవి జెరగొనిపోయె। నందనవనములో నాతినుంచి
పుత్రమిత్రామాత్య భృత్యవర్గంబుతో రావణుండీల్గెను రాముచేత
గీ॥ దుర్మదాహంకృతియు మేటి దుర్నయంబు। వలన నేగాదె! కాపురుషులదు పలదు
కృత్తిభవనాశ ◆ ◆ ◆ వేంకటేశ॥ ౫౩

సీ॥ భార్గవరాముండు పవమానతనయుండు। సురనదీసూనుండు శుకుడు మరియు
నాభాగుడను మహానాయకచంద్రుండు। నంబరీషాహ్వయుం డమలయశుడు
సన్నుతినొందిన సనకసనందను। లల్లమార్కండేయుడమలభక్తు
లింద్రియజయసిద్ధినేపునగాంచిన। ధన్యాత్ము లెవ్వరు ధరణిలోన
గీ॥ వారిమార్గంబుపట్టి వారలవని। ధన్యులగుదురు మోక్షపథంబుదక్క
బుధజనోల్లాస ◆ ◆ ◆ వేంకటేశ॥ ౫౪

శ్రీ వేంకటేశ్వర శతకము.

— ♦ రాగలక్షణము. ♦ —

॥ స్త్రీవిషయకమైన చిత్తవృత్తంబు! రాగంబనంగ పేర్గాంచెజగతి
పరమేశుకడ శక్తి బడసిన బలశాలి! కైలాసమెత్తిన ఘనయశుండు
సీతామహాదేవి జెరబట్టమోహించి! రావణుండిట్లు రాముచేత
పరకాంతనెవ్వాడు వలచిబాధించునో వానికి యమబాధ వాస్తవంబు
వేంకటేశ॥ ౫౫

భానుతేజ ♦ ♦ ♦

సీ॥ ఒకడపకారంబు ప్రకటితంబుగ జేయ! జేసెడు ప్రతికూల చిత్తవృత్తి
తనతమ్ముజంపినాడను ద్వేషమునపుత్రు! గడతేర్పవలపడే కశ్యపుండు
తన పేరు దలపక దైవమంచును హరిని! స్మరియించిన నెడి ద్వేషముంబుగలిగి
హరిని స్మరనందు నతిప్రగల్బములాడి! నశియించె పడే హిరణ్యాక్షుడపుడు
వేంకటేశ॥ ౫౬

బుధజనోల్లాస ♦ ♦ ♦

సీ॥ చెలువలనేకులంజెరదెచ్చి బాధించు! నరకాసురుని జంపె సత్యధవుండు
స్వర్గాలంబేక చక్రిప్రసిద్ధి! బ్రాహ్మణుబడినటు కర్ణు బలిదానగ
దక్షిణపరవంబు ప్రిబలవేసుకనాడు! జనుబట్టి వధించె పవనసుతుడు

శ్రీ వేంకటేశ్వర శతకము.

మాకను చేణాంప్రిపతి మానధనము చేయు। దుర్యోధనుని శక్తి హరించి చెరో
బుధజనోల్లాస వేంకటేశ॥ ౫౭

సీ॥ కైకేయి నాసగాలు కన్నకుమారుని। దాశరాలుని గాపె దశరథుండు
సత్యభామను నగ్గె జాతకేసతి బాధ్య। విడిపించి పిలిచి పిచ్చి మొత్తి
తలిదండ్రులను తనయులిద్దరాలు కీర్తి మోహాకసిల్లు దాసు
ఇసలో సంసారమను మహా జలధిలో। మునిగి నీ నమ దల్పబుద్ధి లేక
గీ॥ ఘోరసంసారంబులో బడి గుంటు దుంచు। దాసి వారికి నిర్వాణ మొసగలేము
బుధజనోల్లాస వేంకటేశ॥ ౫౮

సీ॥ విద్యాబలైశ్వర్య విభవముల్ దనకొంత। వేరెవ్వరిక హెచ్చు లేయకుండ
ను గర్వమలెనందు నూహించుబుద్ధికి। కుత్సితబసి వీసు మానసచరిత
రాజసూయంబున రాజేంద్రులాసన। శ్రీకృష్ణు బూజింప జక్క మెరయ
జూచి సహింపక సీదుష్ట చైద్యుండు। శౌరి దూషింపః జక్రిధార
గీ॥ దునిమె మేన త్రకొడుకను దుష్టుడనుచు। బుధజనోల్లాస దుంప భిఫ్రనివాస
వేంకటేశ॥ ౫౯

శ్రీ వేంకటేశ్వర శతకము.

సీ॥ నాకు ప్రాప్తంబైన యాకష్టజాలంబె। యితరులందరికి ప్రాప్తించవలయు
ననుచిత్తవృత్తి నీర్ష్యయనుచు బుధజనుల్। వాడుచునుందురు వసుధలోన
అరుణాక్షుడల బాణు నప గారమునుగోర। వానిచేమృతుడయ్యె పవరమాదు
ఇతరులందీగ్గచే సతతంబు మెలగెను। వారికర్మంబిల్లు బరగుచుండు
భాసురేందిర ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౬౦

సీ॥ తనసుఖంబిలలోని మనుజులకెవ్వరి। కైననుగలుగరాదనెడి బుద్ధి
నవనియసూయయం చఖలజనంబులు। పరిగణింతురు మేటి భవ్యచరిత
దీనిచేబాండ్రిక దేశవిభుడు వాసు। దేవుండనెడు పేరు దెల్పుకొనగ
నాకుగాకొరుకకున్నదె వాక్కటంచును। కృష్ణుతో పగబూని గిట్టలేదె
భాసురేందిర ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౬౧

సీ॥ తాజేయు పనులెల్ల ధరలోని జనులెల్ల। పొగడగోరుట డంబబుద్ధియండ్రు
ఇందుకై బాణుడర్ణ నృపతి దూర్వాసుని గనుగొని సంతోష కలితుడగుచు
తనకోటిధర్మలు ధరలోన బెరిసి। జలికి దూర్వాసు డలిగియంత
నిర్లక్ష్యబుద్ధితో నెగడిదూషించెను। వినితానుకోపించి విఫలుడయ్యె

శ్రీ వేంకటేశ్వర శతకము.

భాసురేందిర ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౬౨

సీ॥ నాకంటెమిన్న యీలోకంబులోలేడు। పాటించిచూడ నెవ్వోటనైన
సర్వవిషయములు సాకల్యముగ నేను। దెలిసిన ధీరుండ దృఢతరుండ
అనుచిత్తవృత్తికి ఘనుండు దర్పంబండ్రు। దర్పంబుచే మదాంధతయుగలుగు
దేవకంటకుడైన రావణుండీరీతి। మిడిసిపాటున తుదిమడసిపోడె
గీ॥ గానవ్యర్థపుదర్పంబు హానికరము। టంచుపెద్దలు ఘోషింతు రనవరతము
కృత్తభవనాశ ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౬౩

సీ॥ “నేనుపట్టినపట్టు నెగ్గగావలెమీరె। లొంగగావలెనాకు లొంగకున్న
నేమిజేతునొజూడుడీనాప్రతాపంబు।” అనుచుయహంకార మండ్రుజగతి
దీనిచేమడసిరి ధీరులిర్వురు మధు। కైటభులన భూమికంటకులయి
దేవనీశక్తి గుర్తింపకీవిధముగా। మిడిసిపాటునసిల్లి మిణుకుచుండ్రు
భాసురేందిర ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౬౪

సీ॥ విభుని వెన్నెలగాంచు విశ్వాసమెసగల్గి। కమునసంతసించెడుకలువభంగి

సప్తాశ్వగమనుఁగాను సంభ్రమంబెదఁగల్గి సాహసించెముజలజంబు వగిది
ప్రాణంబు పైప్రీతి యణుమాత్రమును లేక। హరినమ్మకున్న ప్రహ్లాదుబోలె
నీచెంగతియంచు సన్నుతిమ్మతినంచు। నాశ్రయించిన నిశ్చలాత్మభంగి

గీ॥ బరఁగు చిత్తప్రవృత్తి యేభక్తియండ్రు। బుధజనోల్లాస దుందుభిపురనివాస
కృత్తభవపాశ ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౬౫

సీ॥ గురుదేవతానిప్రకోటిపై నిరతంబు। భక్తివిశ్వాసముల్ ప్రబలమగుచు
నుండు వేదీనిని నుత్తమోత్తములెల్ల। శ్రద్ధయంచనిలో చాటిరెలమి
ఇంను చేత సకేకు లిహపరసౌఖ్యంబు। లింపారగాంచిరి యిందిరేశ
గానసీవదభక్తి గానితాంబనుయుక్తి। నెఱిగించినన్నాదరింపుమయ్య

గీ॥ భాసురేందిర ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౬౬

సీ॥ దానాది మోక్షసాధనమార్గపోషణ। ధనరాశియందు సద్భక్తిగలిగి
విమలపురాణముల్ వినగోరలేనట్టి మనుజుండు పశువుసమానమగును
ధర్మవర్తనము నిజ్ఞ దిగజెఱింపగ లేని। మనుజుండె మేటి దుర్మార్గుడవని
హరిభక్తినేవేళ స్మరియించు మెఱుగని। నరుడు రాక్షసుడన బరగువాడు

గీ॥ ఇట్టివారికి మోక్షంబికెట్లుగలుగు। బుధజనోల్లాస దుందుభిపురనివాస
కృత్తిభవనాశ ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౬౭

సీ॥ సత్కథాశ్రవణాభిసక్తి గల్గినవాఁడ। మోక్షంబునకు దారి మొదలుజిక్కు
సజ్జనస్తవనీయ సౌజన్యమును గల్గ। పరమేశ్వరుని భావ మరయవచ్చు
క్రోధాది దుర్గుణకోటి నెల్లను మాన। పరమేశు నిజకీర్తి బాడవచ్చు
ఇంద్రియనిగ్రహం బెంతసాధించునో। అంత వేగమె దేవు నరయవచ్చు
గీ॥ భాసురేందిర ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౬౮

సీ॥ ముండసాకినబిడ్డ ముకుతాడు లేనెద్దు। తుంటపెళ్ళాము గూడు తోట్ల గృహము
కట్టలేని చెరువు తిట్టుచుండెడినోరు। ప్రభువులుండని యూరు భ్రష్టురాలు
పారులోక్కమ్మగి పల్కెడిపల్కులు। పల్యాణములేని బాడబంబు
మగని భీతియె లేని పొగరుబోతిల్లాలు। బహువాగుడలవాటు పడినవారు
గీ॥ వీరినిలకక్ష సేయంగనేరతము। బుధజనోల్లాస దుందుభి పురనివాస
కృత్తిభవనాశ ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ॥ ౬౯

సీ॥ కవితారసజ్ఞుఁడు ఖలుఁడేమెఱుంగును। పండితుం డెఱుఁగును పద్యమహిమ
సారసగంధంబు షట్పదం బెఱుఁగును। నీటనుండెడి కప్ప కేటిమెఱుక
హరిభక్తి గలశక్తి హరిభక్తుఁ డెఱుఁగును। నీచుం డెఱుంగునే నిజముఁ గింత
సురతంబు సల్పెడి సరసుం డెఱుంగును వట్టివాఁ డెఱుఁగునే వనితసుఖము
సారంబుగలమాట సత్కవి యెఱుఁగును। మాటపొం దెఱుఁగునే మడ్డివెధవ
వేంకటేశ॥ ౨౭
గీ॥ భానుచందిర • • •

— • నీతిబోధ • —

సీ॥ దుర్జనసంగతి వర్జించి, సజ్జన। సాంగత్యమెప్పుడు సలుపుచుండి
అరివర్గములనెల్ల నణఁగించి పరికించి। సారసద్గుణముల సంగ్రహించి
వనితాదిసుఖముల వరుసన భోగించి। పరసుఖంబులరీతి బాగ దెలసి
గురుజనంబులయందు స్థిరమైన భక్తితో। పరవధూమణులను పరిహరించి
గీ॥ ధర్మమెప్పుడు దప్పక దసరువాఁడె। నీతిమంతుండు జగతిలో నిశ్చయముగ
వేంకటేశ॥ ౨౮
క, త బవనాళ • • •

శ్రీ వేంకటేశ్వర శతకము.

సీ॥ పారిభక్తులగువారి కినుకతో మొనరించి। పామరాదరాబున వ్రజలగాంచి
పారమార్థికబుద్ధి వ్రిదియు బుగావించి। బుధులను గలంచి పూజ్యమెంచి
పరమానురాగులై గురుచరణంబుల। శరణంబు బూజించి సత్యమైన
మానితాస్పత్శౌర్య మహిమామాహాత్మ్యంబు। ధరణిరక్షకులై జనరవలయు
గీ॥ ఇట్టి గుణములు కలుగుచు నిలుచు నంత। కలుగుసుఖములు తృప్తులై యలరు
మనుజులతి వేగ గాంతురు మాన్యపదవి। విమలమనవాస వేంకటేశ...॥ ౭౨

— ధర్మబోధ —

సీ॥ తనువె స్థిరమటంచు నగుచు నంబడియును। పరమార్థములమీద బుద్ధిగలిగి
ధరణీసురులయందు దైవకోటులయందు। పితృదేవ లందు భక్తియును గలిగి
వారిని సేవించి వారిమెప్పులు గాంచి। పరమభక్తిని బాగు నెరిగి తమరు
పుత్రమిత్రకళత్రములు బంధుగులుగూడి। విపుల సంపదలచే వెలయవలయు
గీ॥ నంచుమదినెంచి ధర్మంబు నాశ్రయించి। పరమశర్మంబులొనరించి భవ్యకీర్తు
లొందు నరవరుల్ మోక్షంబు నొందగలరు। విమలమతివాస...॥ ౭౩

శ్రీ వేంకటేశ్వర శతకము.

సీ॥ పరమేశ్వరాంశతో ధర జన్మమును బొంది। మానవకోటిపై మమత కలిగి
దురితంబులన్నింటి దొలగించుకొని యనంతకామాదిశత్రులకరకు నొంది
అద్వైత సిద్ధాంత మనుకరించుచు దా। భక్తుల కుపదేశపరచి ఘోర
కలుషాంధకారంబుఁ గనుమూరముగఁ బంచి। దివ్యోపదేశంబు తెలియజెప్పి

గీ॥ జ్ఞానదీపంబు వెలిగించి శంకరాది। పరమ పురుషు లశ్యత జడసినారు
వారి సద్భక్తితోఁ గొల్చు పత్రిజలకెల్ల। నాయురారోగ్య విభవసౌఖ్యములను
పొసగు। విమలమదనాళ లక్ష్మీశ వెంకటేశ।

సీ॥ సత్యసంతానాది శాశ్వత ధర్మబు। లరమరలేక నహర్నిశంబు
తనువశాశ్వతమని దలచి శీఘ్రింబున। నిశ్చలంబుగ ధర నిలువ వలయు
వినుతపురాణాని విమలంబులను వేద। శ్రీవణంబు శ్రద్ధతో పలు వవలయు
సుజ్ఞానవంతులై శోభిల్లి పరలోక। సాధనా పేక్షయుఁజాలగలిగి

గీ॥ పరమ దానముల్ ధర్మముల్ భక్తి సలిపి। నన్యమెంచి నిల్పి సుజ్ఞానశాలులగు
ముక్తిసాధించి యశమును బొందగలరు। విమలమదనాళ...।

— • వైరాగ్యము • —

సీ॥ ఆయువశాశ్వతంబయి మృతంబుచుతోలె। జరుగుచునుండు సిరిసంపదలు లేదు
ధనము లస్థిరములు దగ జీవనంబుచ। కావటికుండలై గాలిలుచుండు
ఆలుబిడ్డలు హితు లస్థిరమని యెంచి। వైరాగ్యులగుదురు ధీరమతులు
సంసారవార్ధిలో సంచరించినమట్టు। కర్మాళి లోందక [illegible]
గీ॥ ఇట్టి వైరాగ్యభావంబు నెవ్వడొందు। నట్టి మానవుడే ముక్తికర్హుడగును
కృత్తివాసనా సన్నుతివ్యాప్తివేళ। విమలమవనాశ [illegible] వేంకటేశ।

సీ॥ పరలోక సాధనాంతరమందు దగబుద్ధి। నిలిపి సత్కార్యముల్ సలుపవలయు
ఇహలోక సౌఖ్యంబులిచ్చుటయేగాక। పరలోక సౌఖ్యముల్ బరగనిచ్చు
[illegible] మాదీని యెఱుగు మము కారణు నుపీశ। పారమార్థికచింత బరగువలయు
హీనపూరుషునైన మాన మర్యాదల। నలరించి సాత్త్వికంబరయవలయు
గీ॥ ఇట్టి వైరాగ్యభాగ్యంబు నెవ్వడొందు। నట్టి మానవుడే ముక్తికర్హుడగును
కృత్తివాసనా • • • వేంకటేశ। [illegible]

సీ॥ ఎన్ని సీతలివంశ్య లన్నదమ్ములు సతీ। సుతహితు లెప్పుడు సతముగాదు
అంచెదదలపోసి మించిన వేడ్కతో। గనతేరు మార్గంబు గానవలయు
మేడలు మిద్దెలు మేటిసౌఖ్యప్రదంబులు। సుస్థిరములటంచు మురిసి మురిసి
తమ చిత్తవృత్తిలో దలచుచున్నారు। కడపటి గతియేమొ గానలేక
గీ॥ ఇట్టి వైరాగ్యభాగ్యంబు నెవ్వడొందు। నట్టి మానవుడే ముక్తికర్హుడగును
కృత్రిభవనాశ ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ! ౭౮

సీ॥ కలుషంబులన్నింటి కడకేగ గాబంపి। యాపాతశ్రేణులనెల్లనొంచి
విషయంబులన్నింటి విసరించి పోకిరి, యతివృత్తి పరమార్థమార్గమాశ్రయించి
పుండరీకము కొంటము పోనీమి దప్పించి। హాపాపపక్షంబులాశ్రయించి
గురుపాదభక్తిచే గొప్పవాడనటంచు। దలచి సంసారాబ్ధి దాటవలయు
గీ॥ ఇట్టి వైరాగ్యభాగ్యంబు నెవ్వడొందు। నట్టి మానవుడే ముక్తికర్హుడగును
కృత్రిభవనాశ ♦ ♦ ♦ వేంకటేశ! ౭౯

సీ॥ నాటకంబులబోలె నటనలు గావించి। ముంగొని మార్గమునకు మోహరించి
[illegible] దశరంగి। జరహించగా వాడుడై పోడిమిచి

దేహమస్థిరమంచు మోహించి సత్యమే । జయమంచు పరమేశు [illegible]
మరణ మీక్షణమందె శరణంబు మనకంచు । సర్వసంసిద్ధుడై [illegible]

గీ॥ పరమ వైరాగ్య భావంబుబడయు నెవడు వట్టిమానవుడే [illegible]
కృత్తభవనాశ॥ వేంకటేశ॥ [illegible]

సీ॥ బ్రతికి నన్నాళ్ళును భార్య, బిడ్డ, లటంచు । తపియించి తపియించి ధనము
బిచ్చగానికి నైన పిడికెడుగింజలీ । యక గూడ బెట్టి ద్రవ్యంబు [illegible]
వడ్డికి వడ్డీలు వట్టంబులాపైన । హృదయ మించుక లేకపడిల [illegible]
కొంపలెన్నియొ గూల్చి సంపాదనముజేసి । చివరకు వైరాగ్యమవడు [illegible]

గీ॥ నద్ది యెన్మశాన వైరాగ్యమండ్రుజ గతి।దానఫలమున్న దేవ [illegible]
కృత్తభవనాశ॥ వేంకటేశ॥ [illegible]

సీ॥ సంతాన నాశమో స్వజనాళి దుఃఖమో తన్నా వహింపగా తల్లడిల్లి
దుర్యశంబబ్బుటో దోసముల్ గలుగుటో । మోసముల్ తలకెక్క [illegible]
జాడ్యముల్ భాదింప సౌఖ్యంబులను బాసి । తను వెందుకాయని కినిసి కినిసి
ఏ కాకియై దిక్కు లేకయల్లాడుచు । కామాంధ కారముగ్రీత వహింప

గీ॥ చేయునది లేక వైరాగ్యమే యటంచు । దలచు వానికి గల్గునే తత్వ [illegible]

శ్రీ వేంకటేశ్వర శతకము.

కృత్తభవనాశ — వేంకటేశ॥

సీ॥ దివముండంగనే దేవులాడుట మేలు । సర్వ సంపదలున్న సమయమందె
నేను నీవను భేదమేని లేకుండగ । సర్వ సమత్వంబు సాకుచుండి
పరుల కష్టము లెల్ల పరికించి తనవిగా । మదినెంచి సత్కార్యమొద [illegible]
దివ్యాంశ దలపోసి దిక్కు దేవుడేగాక । అహ మేమిగలదం చు నరసి [illegible]

గీ॥ "సర్వమును నీదె దేవా ప్రసాదమిమ్ము" । అనుచు వైరాగ్య [illegible]
నరుడె తత్ఫలంబందు నితరులు తగరుతగరు । కృత్తభవనాశ [illegible] వేంకటేశ॥ [illegible]

సీ॥ నరుడెవ్వడయుగా వారుని దివ్యాంశలో । సూత్మాణువులెగాక [illegible]
నరులెల్ల వారునాంశ బరగెదు వారైన । నరులలో భేదంబు లరయ [illegible]
గాన 'ఇయ్యది' నాది 'కాదది' యనుమాట । కల్లగా దలచి [illegible]
గర్వంబు విడనాడి కలుషంబు లెంచక । గొప్పకై పా[illegible]

గీ॥ నీ శక్తులనురోసి సంతృప్తినిమ్మదిగని । శాంతభావంబు స్వ[illegible]
వెలయు వైరాగ్యమున ధన్యులలర వలయు

శ్రీ వేంకటేశ్వర శతకము.

—: మాతృభూమి :—

సీ॥ కని పెంచినట్టి తల్లిని జూచి యెవ్వండు । హర్షించి స్వర్గ సౌఖ్యంబు [illegible]
మనఁ గన్నమాతృ భూమిని గాంచి యెవ్వండు । తన తల్లి విధముగా [illegible]
తల్లి కన్నను మించి యెల్లకాలంబెల్ల । వనతుల్య సమకూర్చు వసుధ [illegible]
వసుధలో సర్వ సంపదలచే దులదూగు । వెలసెంబు మనభూమి భరతమాత
గీ॥ కామధేనువు మనమాతృభూమి మనకు । భరతభూమిని [illegible] భాగ్య
మబ్బె । మాకన్న నీకు తిరుపతి మాన్యచరిత
విమత మదనాశ లక్ష్మీశ వేంక [illegible]

సీ॥ భరతమాతృవిశేష భాగ్యంబు వలన నీ । వవతరించితివి మా భారత [illegible]
నాల్గు యుగంబులన్ కలియుగంబున నీవె । నాయకాగ్రణి వంచు [illegible]
నీపాలనంబున నిశ్చింతగా జనుల్ । మనుచుండుటయె మా ఘనసుఖంబు
నీ సుఖంబును జూచి మా సౌఖ్యముల నెంచి । భారతభూమి గాపాడు [illegible]
గీ॥ పాప పుణ్యంబులకు నీదె భారమయ్య । కష్టసుఖములకీవె [illegible]
స్వజనులము మేము. నీవారి సాకుమయ్య । విమత మదనా[illegible]

సీ॥ శ్రీరామ కృష్ణావతార పూర్ణులఁ గాంచి । పావనంబైనది భరతమాత [illegible]

గంగ, గోదావరి, కావేరి, కృష్ణాది । పుణ్య తీర్థము లున్న పూతభూమి
సర్వ సౌభాగ్యముల్ సంతతైశ్వర్యముల్ । దులదూగుచుండు [illegible]
సకల మతంబులున్ సర్వ వేదాంతముల్ । సమరసంబుల సాగు [illegible]
గీ॥ అన్నిట సమర్థులైన రాజాధిరాజు । లేలిన పవిత్ర భూమి [illegible]
పట్టపరమేశు సౌందర్యమలరుసీమ । మన భరతమాత గావాడు [illegible]
విమల మదనాశ లక్ష్మీశ వేంక[illegible]

సీ॥ ఇన్న గల్గియు పట్టె డన్నంబు నకలేక । యల్లాడు చుండి [illegible]
విన్న గల్గియు మహాపన్నులైయున్నారు । పుణ్యభారతమాతృ [illegible]
వసతు లుండియు మేటిపనలు విజృంభించు । నవకాశములు లేక [illegible]
అన్న యంగడి నున్న అల్లుని నోటిలో శని । యన్న విధము [illegible]
గీ॥ దేవ! నీవరి పాలనంబీవిధంబ । కలియుగంబున నీవెగా [illegible]
భారము వహించి బ్రోవుమా భాగ్యమూర్తి
విమల మదనాశ లక్ష్మీశ [illegible]

సీ॥ మన తిర్పతి శైలమున గూరుచుండి భూ । ప్రజల రాజ్యము [illegible]
అన్ని విధంబుల దలచియు జాలని నీ । శరణన్న గాపాడు [illegible]

వేద్యులోదుశ్చకలా వేంకటనాయకా"। అను ప్రతిభ నమస్కార

ఏడేను జగముల నిమిషించగాజాలు। నేను కొండల నేలువాడ రేడ

గీ॥ భాసురేంద్దిర • • • వెంకటేశ॥

సీ॥ భూలోకమున కెల్ల భూషణంబగు మేటి। భారతభూమి దార్భాగ్యమయ్యె

హైందవసంతను లతిశ్రైర్యసాహను। తెందుకు కొరగాని పందలైరి

మతరాజమగు హిందుమతము సాంకర్యమై ఆచార రేటమతంబయ్యె నేను

భారత సాఘం బపారకీర్తియుతంబు। వివిధశాఖల జీలి పోగుచుండె

గీ॥ కలియుగమునకు నాయకాగ్రిణివి నీవు। కలిగియుండియు నీరీతి గాంచినట్టి

వెంకటేశ॥

కృత్తభవనాశ • • •

సీ॥ బ్రాహ్మణుల్ స్వకుల కర్మలవీడి నానా వ। నుల జేయ నీశంబు దలచరైరి

వైదికుల్ తమ తమ విధ్యుక్తవేదాధ్యయన మెవ్వ। డెరుగక సేవకాన్ని తిరుపతి

వ్యాపారమును నేయువారు దుర్వ్యాపార। ములలో మునింగి దుర్బుద్ధులైరి

దాసులెల్లరు రామదాసులాటకు మారి। హంకారమునకు దాసానుదాసు

శ్రీ వేంకటేశ్వర శతకము.

గీ॥ శ్రీ రి, కటకటా సంఘుమిట్లయ్యెనేమి। శేవనత్తవా మమ్మేలు దేవదేవ
కృత్తభవనాశ . . . వేంకటేశ ౯౧

సీ। పాపభీక్షయె లేక ప్రతు లెన్నొగావించి। ముహుర్ముహూకలుగట్ట మురహరయ్య
నానా వనులజేసి నాసిల్లునాడెంతో। చెడమొత్తగా నంతసింతుమేయ్య
పై పయి మెరుపులగ భక్తినాటకమాడి। కొండగకొంగనే నిండెనయ్య
నిగ మదినిల్పకే నత్తిగొరిగినంత। నేరీతి నీకు సంతృప్తిగలుగు

గీ॥ ఇట్టి కలుమాపు భక్తి నీకెట్లుగిట్టు। నిశ్చలమనస్కులై మద్ది నిగిడి నిన్ను
సర్వదా పూజ లొనర్చించు సరణిగనుము। కృత్తభవనాశ . . . వేంకటేశ। ౯౨

సీ। సంసారజలధిఘోరసాగరంబందు। దారిద్ర్యంబునడుగవలెన
దారిద్ర్యమే పెద్దదయ్యమైదనరారు। నందు బాసినప్పత్తినడుగవలెన
బానినత్వమెనీచమైనదౌర్భాగ్య। మందనోన్యాకలహంబులడుగవలెన
అన్యోన్యకలహంబులందన్య దేశము। లటునిటాపురిగొల్పనడుగవలెన

గీ॥ ఇన్ని విధముల దారిద్ర్యమున్న కతన। భక్తిసేపెనిలువగ శక్తిలేమి
కృత్తభవనాశ . . . వేంకటేశ। ౯౩

— వేంకటేశ్వర మహాత్మ్యము. —

సీ॥ భయభక్తులను రెండుపాయంబులుంటచే। జగము నారతమును పాగుచుండు
భయమున్న చోటనన్య భక్తి సాధారణ। ముగగానుష్ఠింపకో పుణ్యచరిత
నీయందటులగాక నిశ్చలమగు భక్తి। నిజమైన భయమును నిలచియుండు
పుట్టుకతోడ నేపుట్టునీపయిభక్తి। భయమునీపయి గిట్టువరకునిలుచు
గీ॥ ఖరగనా సేతుహిమగిరీ ప్రాంతములను। నీమహాత్మ్యంబు దేదీప్యనిత్యమౌచు
దివ్యలీలల వెలుగుచో దేవదేవ। విమతమదనాశ లక్ష్మీశ వేంకటేశ।

సీ॥ ఆసేతుహిమగిరి అన్ని ప్రాంతములలో నెక్కడెక్కడివారు నిచ్చదగిలి
మొక్కులుదీర్పనద్బుద్ధితో మాసముల్। మార్గమధ్యయానంబు లేక
జంతుమితాదినద్వర్గంబుతో గూడి। భజనలుత్సవములపరవశమున
నీనామసంకీర్తనానందరూపులై। యేడుకొండలు వేడ్క నెక్కినీకు
గీ॥ ఇవ్వవలసినబాకీలనెల్లనిచ్చి। నత్తిగొరిగించుకొని పాపమత్తివార
వేసి గోవింద యనుచును వెళ్ళుచుందు। విమతమదనాశ లక్ష్మీశ వేంకటేశ।

శ్రీ వేంకటేశ్వర శతకము.

సీ॥ దేవదేవా నావ గోవిందా యనివేడ। నాపన్నమయ్యమందమాపుసేవ్య
గండంబుగమవుమాఖండతేజాసీకు। నిలువుదోపిడియనిలుతువెంకటే
ఆపత్సముద్రింబు బావవాయని గొల్వ। నభయమహాస్తమునంగరుణాదరించి
లేనితేమన్న చింత నానివారించి గ్రొత్త। వాయి నాలిద్ది రాబట్టుదివల
గీ॥ ప్రతిగృహంబునపదముగవసతిగాంచి। ఏడుకొండలపై రాజ్యమేలువాడ
కృత్తభవనాశ • • • వేంకటేశ॥

సీ॥ ఆబాలగోపాలమైదగంబంతట వ్యాపించినావు ప్రత్యక్షదేవ
నాస్తికవాదులెందరికైన। నీదర్శనమెదివ్యదృష్టియౌనపులచరిత
నీనామమునంకీర్తనానందపరులకు। ఇహింద్యాండవిజ్ఞానభావ్యరుడవు
సంసారఘోరాబ్ధిహింసింపబడువారి। లేవనెత్తెడిదివ్యనావనీవు
గీ॥ భానుకేందిర • • • వేంకటేశ॥

సీ॥ ఇంటింటనిన్ను పూజింపనివారెందు। కాగడావెలిగించగానరారు
జీవయాత్రనుగింపునే తులోపలనీకు। కొంజితర్కనివరుగానుండ్రతోడు

ముప్పెత్తి నైన నీముడుపు చెల్లింపక । యెగవేయువారు ల రందు ఁగ
గోవింద యనుచు నిన్ భావించి స్మరియించి । తరియింపకున్న పామరులు లేరు

గీ। భక్తి నిన్ను మ్రొక్కి గెలువనివారు లేరు । ఇంటనిన్ నిల్పి సుఖియింపకుంట లేదు
నిత్య కళ్యాణములు నీకునిం మసేవ | కృత్తభవనాశ ... వేంకటేశ ౧౯౦

సీ॥ కైలాస గిరివోలె ఘనతిరుపతీశైల । మున వసించెదు విష్ణు మూర్తి వీవ
వైకుంఠ పురివోలె వైష్ణవ తిరుమగాన్ । పూజించు చుందు శ్రీహరివినీవ
ఋషిసత్త్రములవోలె ప్రియభక్తవరుల సం । స్తుతుల గైకొనెదు నచ్యుతుడవీవ
సురసంఘమనగ భూసురుల పూజార్చనల్ | దయ స్వీకరించు మాధవుడవీవ

గీ॥ ఆపదలగాచి హరియించు హరుడవీవ। దేవ! నీవె మాయిలవేల్పు బ్రోవుమయ్య
కృత్తభవనాశ లక్ష్మీశ ... .. వేంకటేశ ౧౯౧

సమాప్తము.

స్వరాజ్యసోపాన గ్రంథమాల.

స్వరాజ్యసోపానము, గాంధిమహోదయము పాంచాల పరాభవము, కలిచే ప్రహ్లాద మొదలగు గ్రంథములు ప్రభుత్వ కైంకర్యములు.

మిగిలిన గ్రంథములలో 'సంస్కారిణి' అను నాటక గ్రంథములు అయిపోయి చాల కాలమైనవి. వలయువారికి కొన్ని షరతులపైన ప్రచురించుకొనుటకు హక్కు ఇవ్వబడును. దరఖాస్తు పైన షరతులు దెలుపబడును.

రానున్న గ్రంథములు :— (త్వరలో వెలువడును)

1. భగవాన్ నారద - నాటకము
2. క్రీస్తు భగవాన్ - నాటకము.

దేశాభిమాని ముద్రాక్షరశాల, గుంటూరు.